

Abstrakt

Cílem předkládané diplomové práce bylo nalézt odpovědi na otázku, jak nový institucionalismus vysvětlí situaci, kdy sice dochází k procesu institucionalizace v oblasti zbrojní spolupráce členských států Evropské unie, ale někteří aktéři – v daném případě Česká republika – se těmito pravidly neřídí.

Obranný průmysl členských států EU prochází přibližně od poloviny 90. let rozsáhlým transformačním procesem proto, aby byl schopný plnit vládní požadavky na nákup vojenského materiálu pro ozbrojené síly. Odpovídající vojenské vybavení armád členských států je jedním z předpokladů úspěšnosti vojenských misí, které se konají ať v rámci Severoatlantické aliance nebo Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Diplomová práce poukázala na takový rozvoj zbrojní spolupráce členských států, který by byl před rokem 1989 těžko myslitelný. Stále se prohlubující zbrojní spolupráce na mezivládní úrovni přinesla vznik organizací jako OCCAR nebo Evropské obranné agentury v roce 2004. Zejména založení druhé jmenované instituce bylo členskými státy vnímáno jako jeden z podstatných kroků pro vznik Evropského trhu se zbrojním materiálem. Také Evropská komise se začala snažit o institucionalizaci určitých pravidel, zejména v oblasti zbrojního zásobování. Dnes má Evropská komise postavení takové, že se nezdráhá žalovat členské státy za porušování pravidel v oblasti zbrojního zásobování před Soudním dvorem Evropské unie. Takový krok uskutečnila Evropská komise i v případě České republiky. Země, která je již sedm let členem Evropské unie, se při zadávání zbrojních zakázek často vzdaluje jak pravidlům unijním, tak mezivládním. Nový institucionalismus, a jeho tři různé varianty - historický, racionalistický a sociologický institucionalismus - představují teoretický rámec, který je schopen nalézt odpovědi na položenou otázku.

Každá z variant nového institucionalismu vychází z odlišných teoretických východisek. Proto jsou nabízeny tři odlišné odpovědi na danou otázku. Historický institucionalismus vysvětluje chování České republiky jako nepřizpůsobení se formálním i neformálním pravidlům v rámci institucí regulujících oblast zbrojních politik členských států EU. Tato situace je historickým institucionalismem chápána jako absence principu logiky vhodnosti v chování českých aktérů pohybujících se na institucionální půdě. Racionalistický institucionalismus vidí za chováním České republiky snahu o maximalizaci zájmů, které jsou ale odlišné od zájmů ostatních partnerů ČR v Evropské unii. Sociologický institucionalismus vysvětluje nedodržování

pravidel v oblasti zbrojní politiky nízkou socializací českých aktérů v rámci evropských institucí.

Všechny tyto závěry o chování České republiky při dodržování, respektive nedodržování, mezivládních a unijních pravidel směřujících ke vzniku Evropského trhu se zbrojním materiálem mohou být vnímány jako správné. Situace je ovšem vykreslena detailněji tehdy, pokud jsou jednotlivé tři varianty nového institucionalismu a vysvětlení, která o chování České republiky podávají, vnímány pospolu. Tato práce ukázala, že vysvětlení určitých situací je objektivnější, pokud je na různé varianty nového institucionalismu nahlíženo jako na vzájemně se doplňující celek.